

לזכרה של ימימה

לפני כשבעים יום נשמה אמנו את נשימתה האחרונה. צלולה היתה ומפוכחת כשהתרוממה במיטתה, אמרה "אינני יכולה יותר לנשום" ונפרדה מן העולם הזה בתודה. שמונים ושמונה שנות חייה היו מופלאות אף בעינינו, שהיינו כה קרובות אליה: חיים מחויכים מלאי אופטימיות ללא קץ, אמונה בטוב ובחיובי, פשטות הליכות, ובעיקר - אהבה גדולה לבני האדם. וילדים הם בני אדם קטנים, נהגה לומר.

אבל לא באנו היום לספור לאמא ולא לבכותה. שהרי זכתה, כסופרת מקובלת, שנשארו דפיה בעולם הזה כשהלכה לה אל העולם הבא. והיא חיה אתנו, ממשיכה לדבר אלינו דרך כתביה, אל משפחתה, אל הקוראים והעוסקים במאות אלפי המלים שהותירה, ואין צורך לומר - אל הילדים, שאותם כה אהבה והוקירה. רבים וטובים ביקשו את פשר החידה מה חיבב על דורות רבים של ילדים את ספריה של ימימה. היא עצמה ניסתה פעם, באחד הראיונות עמה, למצוא את המפתח לכתיבתה: כילדה הייתי תולעת ספרים, קראתי וקראתי, ומשהתחלתי לכתוב - זכרתי מה אהבתי לקרוא בילדותי. לא אהבתי ספרים משעממים...

ימימה מתה כשהיא ילדה: ...משפט שילד פלט, גם בהיסח הדעת, היה מעורר את דמיונה ליצור סביבו הרפתקאה חדשה, טיפוס חדש, דיאלוג. היא חזרה וסיפרה לילד שראתה לנגד עיניה, שוכב במיטתו עם ספר, לבדו בעולם המלים והדמיון, לילד הקטן ולילד המתבגר, הילד שצריך לברור לו את דרכו בעולם.

ימימה יצרה גיבורים שקל להזדהות עמם. "חגי בשמונה בעקבות אחד הוא אני", אמר באזכרה לאמא אחד מבני דודנו. "עדו בסיפור 'עדו נוסע ברכבת' הוא אני", אמר עדו אחד, וחלק עליו עדו אחר. כולנו הופקענו לטובת ספרות הילדים העברית: רמה ודנה, ניבי ורועי, דליה ומוקי, איילת ועומר, תנתן ורותי, כל בני משפחתנו וחברינו... היינו הגרעין שסביבו בנתה אמא בכשרונה את עלילות סיפוריה.

בעשורים האחרונים, כשגברה הביקורת הספרותית והפוסט-ציונות הפכה לאופנה, נשאלה ימימה פעמים רבות האם איננה סופרת "מגויסת". נדמה לי שעד סוף ימיה לא הבינה לעומקה את השאלה הזאת, למרות ניסיונות רבים לחזור ולהסביר לה. היא היתה ציונית אמיתית עוד מבית הוריה, וכמו לרבים מחבריה לכתיבה בשנות העשרים המאוחרות ובשנות השלושים ברור היה לה כי העברית היא שפתה, ארץ-ישראל החילונית המתחדשת היא ביתה וילדי ישראל הם מושא כתיבתה ונושאה.

הישרדותו וחיותו של שמונה בעקבות אחד הוא פלא טבע, שהרי לידתו לפני חמישים שנה ויותר. המציאות שהוא מתאר היא חומר להיסטוריונים: זה עתה הובס רומל שאיים על היישוב העברי מן המדבר המערבי; החיילים האוסטרלים החבושים כובעים רחבי שוליים; האחות הרחמנייה ובית הילדים שבקיבוץ; אועקות ואבא מגויס לצבא הבריטי - בכל אלה בחר גם הילד הישראלי של דור הטלוויזיה והאינטרנט.

דומה שמצעד הספרים שנערך השנה מעיד כי לא נס ליחו של האָתוס העברי-הציוני של החברות והרעות. לו הייתה כאן אתנו, הייתה ימימה מדברת על ערכים אלה ברגשנות גדולה משלי. בוודאי היתה מסיימת בתודה לאלפי הילדים שבחרו בספרה. מי ייתן וספריה ימשיכו לפעם בקרב הדורות שיבואו כשיר אהבה ליפה שבחיים.